

La intersecția bahtinologiei cu cimpo(i)etica

„Redutabil exeget, Aliona Grati știe de la M. M. Bahtin că orice cunoaștere dialogică e o întâlnire. Provoacă această întâlnire, d-na Grati ne oferă șansa de a-l cunoaște (dialogic) pe Mihai Cimpoi, îndeaproape, în ipostază confesivă, supus – cu docilitate – caznelor de a se „spovedi”. Fie că, sub străfulgerarea unor idei, se încredințează paginii albe în microeseuri dense, mustind de referințe, rezonând precum „orga” pascaliană, cercetând tâlcul faptului mărunț (ca „poartă” spre esențial), fie că se desfășoară demonstrativ, în volute largi, convins că avem „noroc de valori”, Mihai Cimpoi, vădind o irepresibilă voință formatoare, știe că omul este ceea ce devine (ce face, altfel spus). Or, străbătând cu rost labirinticele drumuri ale vieții, el reprezintă – exponențial – nu doar o Provincie; Basarabia dilematică, după un lung exil interior, este încă un fragment desprins de întreg, încercând căznit a-și recupera identitatea, limba și valorile. Mihai Cimpoi exprimă, însă, românitatea, mișcându-se într-un larg orizont european, purtând orgolios, într-o istorie zbuciumată, valorile și complexele noastre. Firește, se vor ivi mereu alte întrebări cărora Mihai Cimpoi se va simți ispitit să le caute un răspuns. Deocamdată, prin acest volum, un eveniment dialogic, negreșit, provocat de Aliona Grati, ne bucurăm de o lungă și sinceră „spovedanie”, la intersecția bahtinologiei cu cimpo(i)etica.”

Prof. Adrian Dinu RACHIERU

Din cărțile academicianului Mihai Cimpoi

Academia de Științe a Moldovei
Institutul de Filologie
Asociația Națională a Oamenilor de Creație din Moldova
Editura „Prut”

LANSARE DE CARTE

30 septembrie 2014
Sala mică a AȘM
ora 14⁰⁰

INVITAȚIE - PROGRAM

Avem onoarea de a vă invita la prezentarea volumului de dialoguri
„Aliona Grati - Mihai Cimpoi”

Moderator: Dr. hab. Vasile BAHNARU,
director al Institutului de Filologie al AȘM

Mesaj de salut: Acad. Gheorghe DUCA,
Președinte al Academiei de Științe a Moldovei

Prezentări: Prof. Theodor Codreanu, Acad. Valeriu MATEI,
Dr. hab. Alexandru BURLACU

Prezentul volum, al doilea din colecția „Dialoguri la focul din vatră”, își propune să prezinte profilul multiplu al acad. Mihai Cimpoi în ipostazele esențiale ale creației și activității sale: de critic și istoric literar, de filosof al culturii, de eminescolog, de om de cultură preocupat și de promovarea valorilor noastre acasă și în lume.

Sunt trecute în revistă cele peste 60 de cărți și 3000 de articole, studii, cronici literare ale sale, organizate în proiecte extinse precum „Criticile” (în 9 volume) sau în volume de sinteză precum Dicționarul enciclopedic „Mihai Eminescu”, „O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia” (4 ediții), „Esența temeiului” (eseuri monografice despre începuturile literaturii române), „Lumea ca o carte” (eseuri despre literatura universală și interconexiunile literaturii române cu ea), seria de monografii dedicate scriitorilor contemporani și clasici (Blaga, Bacovia, Duiliu Zamfirescu, Vieru).

Cartea poate fi privită ca o profesiune de credință a academicianului, ca o mărturie sinceră despre modelul de existență, sub semnul căruia e construit și s-a construit, despre modul în care s-a raportat la schimbările de sensibilitate, la paradigmele moderne și postmoderne, la modelele (pattern-uri) care i-au marcat personalitatea.

Meditațiile asupra statutului – de ieri și de azi – al literaturii, al actului critic, al criticului ca atare chemat să se impună printr-o deontologie exemplară (obiectivitate, modul superior de a analiza printr-o grilă estetică, erudiție, verticalitate morală, voință de sinteză, ceea ce francezii denumesc honorabilité).

Sunt puse în evidență mărturisirile de jurnal intim despre rezistența intelectuală în perioada terorizantă a ideologizării și înstrăinării de matricea stilistică firească (prin opoziție ascunsă, „rizomică”), despre rolul misionar al criticului, ca om al Cetății, despre Drumul spre Centru (în accepția lui Mircea Eliade) și Drumul spre Eminescu, vârful piramidal (valoric) al culturii noastre și (existențial) al conștiinței noastre identitare, despre proiectul academic, politic și caragializarea societății, despre noile imperative ale culturii în contextul integrării europene, globalizării, despre problemele stringente (existențiale) ale procesului literar contemporan.

Din prefața cărții

„Mărturiile din interviu conturează mai relevant, poate, decât toate cărțile la un loc ale academicianului Mihai Cimpoi, liniile de forță ale preocupărilor sale și pune în legătură domeniile la care și-a adus contribuția, topind într-un creuzet activitățile de redactor, publicist, traducător, filosof al culturii, președinte de cenaclu, conducător de Uniune a Scriitorilor din Moldova, universitar, academician etc. Parcursul va scoate la iveală detalii semnificative despre întâlnirile cu personalitățile modelizante, formarea paradigmatică, viziunea asupra lumii, programul și critica pe care o practică Mihai Cimpoi. Marii scriitori se autointeroghează în permanență asupra problemelor esențiale de creație și de existență. Întrebările din chestionarul nostru se vor tatonări ale acestor interogații conceptuale și existențiale sau, dacă vreți, jaloane în labirinturile unei minți speciale de artist și filosof.

Bazat pe o cultură temeinică, multilateral deschisă și serios asimilată, care constituie materia primă pentru elaborarea unor reflecții și asociații originale, domnul academician știe cum să ne încânte, cum să ne producă elevație artistică. Răspunsurile interlocutorului meu ilustru cuceresc prin pulsivitatea scripturală, prin maniera suplă, degajată de utilizare a limbajului specializat al criticii și filosofiei, încât se întâmplă ca, pe alocuri, mesajul să-ți scape și să te lași legănat de inflexiunile frazei, bogăția și inventivitatea lexicală. Până la urmă acest lung dialog pe hârtie transcende fluiditatea caducă a interviului obișnuit și poate fi citit ca un bildungsroman sau ca o antrenantă epopee, transpunând mai mult sau mai puțin artistic un parcurs formativ. Nu ar fi un caz singular, în ultimul timp interviurile cu oamenii de litere depășesc limitele genului gazetăresc, croindu-și tot mai viguros o carieră de gen literar. Într-o lume interactivă, în care comunicarea cu Celălalt constituie rațiunea existențială a eului, dialogul cu pretenții artistice poate lesne concura cu alte forme ca mărturisirea, jurnalul, epistola.”

Dr. hab. Aliona GRATI

Referințe critice

„Figură emblematică a culturii românești din Basarabia – Mihai Cimpoi pare să fi fost predestinat activității literare, într-o vreme când literatura română din spațiul basarabean era la o cumplită răscruce de destin: sau revenea la normalitatea limbii române literare și la criteriile esteticului, sau dispărea definitiv în hăul artificialelor «cuvântelnice», impuse de cerberii regimului sovietic de ocupație, și în hățișurile fără de capăt ale ideologiei comuniste. Autor a 45 de studii și eseuri monografice, a peste 2 000 de studii și articole risipite prin publicațiile literare din spațiul românesc și de peste hotare, dar și a peste 200 de studii de prezentare a literaturii române apărute în Marea Britanie, Franța, Germania, Italia, Rusia, Ucraina ș.a., spirit vulcanic și, totodată, stăpânit de dreapta cumpănă, preocupat vreme de peste patruzeci de ani de trecerea de la o mentalitate literară la alta, Mihai Cimpoi, prin felul său de a fi în literatură, prin spiritul său viu, generator de idei și capabil să soluționeze cele mai dificile probleme, rămâne a fi nu doar un Om al Cetății, ci și un termen de referință atunci când se vorbește de rezistența prin cultură. El face parte, deopotrivă, din toate generațiile actuale de scriitori români și e aidoma unui far pentru «sutele de catarge» ce se avântă pe mările neliniștite ale Logosului”

Acad. Valeriu MATEI

„Mihai Cimpoi e un reputat critic literar și „stâlp al vieții culturale din Basarabia. Un basaraben țeapăn (în sens nichtian), calădit din materiale tari și abundente_ caracter dârz și cumpănit, cu o umoare egală, în fine, un om pregătit – să ducă bătăliile sale până la capăt și să le câștige”

Acad. Eugen Simion

„În tot ce face este preocupat de întreg spațiul cultural românesc și de interconexiunile dintre literatura română cu alte literaturi în spiritul dialogului valoric european și universal”

Acad Gheorghe Duca,
Președinte al Academiei de Științe al Moldovei.

„Mihai Cimpoi are, împreună cu alți autori dintre Prut și Nistru, un merit enorm, aproape greu de înțeles: Domnia Sa a ales să scrie într-o limbă grea, complicată nu numai lexical, gramatical și retoric, ci și politic. Faptul că se întâmplă ca acea limbă – indiferent cum i-am spune eu sau alții – să fi e cea vorbită de părinții lui nu explică deloc această opțiune. Lumea din jur era îndemnată să scrie în alte limbi, mai ales într-una, măcar pentru că aceea era a unei mari tradiții culturale. De ce și cum de a ales Mihai Cimpoi să scrie totuși în limba părinților lui, rămâne de mirare. El se așeza în mod clar, în acest fel, din josul aprecierilor oficiale și deasupra înțelegerii multor concetățeni. Nu cred că a făcut-o din nostalgie și nici din admirație față de câteva mari talente ale respectivului idiom. Oricât i-ar iubi pe Eminescu, pe Arghezi, pe Ion Barbu sau pe Nichita Stănescu, limba în care scriu aceștia nu este încă socotită – mă întreb și eu de ce – una a mării culturi; de parcă apartenența la etajul înalt al culturii universale se numără după pogoanele de pământ ori după densitatea locuirii... Trebuie, așadar, că a ales așa tocmai pentru că el crede că scrie într-o mare limbă de cultură, cu deschidere universală. Iar eu nu îl pot nicidecum contrazice... Mihai Cimpoi a mai știut face ceva. Odată aleasă baricada cu pricina, el nu a mai părăsit-o niciodată, dedicându-i-se cu hărnicia pasionatului”

Prof. Ovidiu PECICAN

„Activitatea științifică de critic literar și istoric literar a academicianului Mihai Cimpoi este dintre cele mai fecunde din întreg spațiul românesc. (...) Mihai Cimpoi este, ca să mă expun exact, „un critic complet”, în sens călinescian...”

Prof. Theodor Codreanu

„Cartea Esența ființei se înșiră armonios în lista impresionantă a contribuțiilor academicianului Mihai Cimpoi în studiile despre marele poet. Găsesc foarte originală și stimulantă inițiativa de a-l vedea pe Eminescu semantic pe fundalul diferitelor tradiții ale gândirii filosofice europene de la Platon până la Heidegger. Mai găsesc remarcabilă și competența autorului în materie de filosofie, care reieșea deja din alte lucrări ale sale”

Prof. Klaus Heitmann (Germania)

„Înainte de a fi un om de cultură – Mihai Cimpoi este român exemplar, pentru că obârșiile vechi românești i s-au transmis și prin părinți, și prin cei alături de care și-a desfășurat munca de redeșteptare națională”

Acad. Victor Crăciun,
Președinte al Ligii Culturale pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni.

„Despre Mihai Cimpoi se poate spune ce afirmă Călinescu despre sine, că el nu citește autori, ci culturi”

Acad. Nicolae Dabija